

УДК 37.015.3

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ

ДОРОШЕНКО В.В.

*Студентка 2 курсу, факультет психології та соціальної роботи
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
Науковий керівник ХОМИЧ В.І., кандидат філологічних наук, доцент
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП Національного університету біоресурсів та природокористування
України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

У статті розглядається поняття «мотивація». Зокрема, досліджується мотивація навчальної діяльності студентів-аграріїв.

Ключові слова: мотивація, ціль, активізація навчальної діяльності студентів аграріїв.

Дослідження проблеми мотивація до навчальної діяльності студентів аграріїв є одною з найголовніших у навчально-виховного процесу агротехнічних ВНЗ. Мотивація, перш за все, це умова сприятливого розвитку не тільки інтелекту особистості, а й те, що сприяє вдосконаленню самої особистості в цілому. Тому на сьогоднішній день гостро підіймається питання про підвищення якості рівня навчання у вищих аграрних навчальних закладів, які мотиви спричиняють цей процес.

Аналізоване питання, тобто мотивація навчальної діяльності студентів, стало об'єктом дослідження таких авторів: Ю.Б. Гиппенрейтер, А.А. Леонтьев, А.К. Маркова і т.д. Спеціальної розвідки щодо мотивації навчальної діяльності студентів-аграріїв нема. Тому ми обрали за тему «Дослідження проблеми мотивація навчальної діяльності студентів-аграріїв». Метою роботи: дослідити наукові роботи з розглядуваного питання, узагальнити визначення поняття «мотив» та розглянути їх класифікацію.

Загально відомо, що мотиви – це стимули успішного навчання студентів, адже від рівня оволодіння знаннями буде, у певній мірі, залежати також і якість освіти. Більшість психологів зазначає, що для кращого засвоєння навчального матеріалу, студентам потрібна мотивація до навчання. Під час формування мотивації до навчання постає нагальне питання про те, які ж саме мотиви необхідно сформувати в студента для кращого засвоєння того чи іншого

матеріалу. Це не просто обрання будь-якого мотиву, та розвивання його, а визначення оптимальної структури мотиваційної сфери студента.

Узагалі, на думку Б.Ельконіна, навчальна діяльність, як за змістом, формою свого існування та і за значенням є соціальною, адже вивчається досвід минулих поколінь, при цьому студент безпосередньо взаємодіє із соціумом. Цей факт також надзвичайно велику роль відіграє у формуванні мотивації до навчання студентів аграрних технічних вищих навчальних закладів.

Також Б. Ельконін, у свій час, зазначав, що при цьому в навчальній діяльності повинно використовуватися комплексно такі компоненти, як:

- Учбова задача (це не одна якась конкретне завдання, ціла систем);
- Учбові дії (це певні способи та прийоми, що складають навчальну діяльність);
- Дії контролю чи самоконтролю (відбувається контроль за правильністю виконання дій та операцій);
- Оцінювання (це допомагає студентові освоїти ступінь виконання у цілому дій та окремих операцій) [3].

А.К. Маркова стверджує, що становлення мотивації це не тільки збільшення позитивного чи негативного ставлення до навчальної діяльності, а певний структурований мотиваційний комплекс, а також поява нових більш зрілих, у деякій мірі, суперечливих відношень між ними [3]. Науковець класифікує мотиви на дві великі групи: пізнавальні та соціальні. Щодо першої групи мотивів то їх можна поділити на широкі пізнавальні (завдяки яким у студентів з'являється бажання здобути та поглибити свої знання), навчально-пізнавальні (тобто вони допомагають у засвоєнні студентом навчального матеріалу) та мотиви самоосвіти (вони викликають у студента бажання до саморозвитку, самовдосконалення). Що стосується другої групи мотивів, то їх також можна поділити на певні підгрупи: широкі соціальні мотиви (іншими словами, це прагнення стати кваліфікованим спеціалістом у своїй справі), вузькі соціальні мотиви (тобто це мотиви до праці викликані схваленням оточуючих людей) [3].

Серед науковців актуальним постає питання, який же мотив можна вважати одним із найголовніших серед решти. Більшість дослідників стверджують, що для кращого оволодіння навчальною матеріалом студентові потрібно, перш за все, розвивати пізнавальні мотиви, адже однією з головних потреб людини є пізнання, за допомогою якого вона набирається досвіду, краще оволодіває своєю професією. Що ж стосується студентів вищих аграрних навчальних закладів, то в них повинно бути добре розвинена навчально-пізнавальна діяльність, оскільки це вважається спеціально організований вчителем процес пізнання, результатом якою є наукові знання, уміння, навички, форми поведінки й види діяльності, які вони опановують [5].

Також слід зазначити, що пізнавальні мотиви бувають такі : широкі пізнавальні, навчально-пізнавальні та мотиви самоосвіти. І тому, після того, як

студент аграрного ВНЗ розвине в собі всі види пізнавальних мотивів, то засвоєння програмного матеріалу вузу буде в декілька разів більш ширше засвоюватись.

Також, мотив від французької *motif*, від середньовічної латини *motivus*, від латинської *motus* — прикметник минулого часу дієслова *movēre* — рухати(ся) [7].

На думку, С.Д. Максименко; «мотив – це внутрішня рушійна сила, котра спонукає людину до діяльності» [4]. Тобто під цим поняттям ми розуміємо причину дій суб'єкта. Мотивом може стати лише усвідомлена задоволена потреба, яка багаторазово проходить через етапи мотивації .

Пізнавальні, комунікативні, соціальні мотиви виділив В.М. Тимошенко як провідні мотиви в структурі навчальної мотивації, але найголовнішим серед них, для студентів, є мотив досягнення, який допоможе досягти успіху в майбутній професії [6].

Також «мотиви», як зазначала Ю.Б. Гіппенрейтер, тісно пов'язані із потребами, тобто «у момент зустрічі потреби з предметом відбувається опредметнення потреб, це надзвичайно важливо, адже в активному опредметненні народжується мотив. Мотив і визначається як предмет потреби» [1, с. 199].

Слід зазначити, що мотиви пов'язані з поняттям ціль, по-перше, між ними існує певний взаємозв'язок, тобто вони примушують людину до певної діяльності, визначають зміст самої діяльності та спосіб виконання самої роботи, по-друге, вони, узагалі, формуються в процесі діяльності, під впливом певних умов. Тобто в процесі діяльності починають виникати й розвиватися потреби та інтереси [4].

Мотиви мають певну ієрархічну систему. Вони можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми. Щодо внутрішніх мотивів, то вони передбачають досягнення певних поставлених цілей. Узагалі, внутрішній мотив допомагає студентові агротехнічного ВНЗ реалізуватися, викликає зацікавлення в пізнанні чогось нового та в одержанні певного задоволення від навчання. Що стосується зовнішніх мотивів, то вони ґрунтуються на багатьох видах стимулів, наприклад, заохоченні та покаранні, які допомагають активізувати чи навпаки пригальмувати поведінку студента.

Якщо говорити про категорію мотивації до навчання, то Г.Розенфельд визначає такі:

1. Навчання заради навчання, без задоволення від діяльності або без інтересу до предмета викладання.
2. Навчання без особистих інтересів та користі.
3. Навчання для соціальної ідентифікації.
4. Навчання заради успіху або страху невдач.
5. Навчання з примусу або під тиском.

6. Навчання, що ґрунтується на поняттях і моральних зобов'язаннях або на загальноприйнятих нормах.
7. Навчання для досягнення мети у повсякденному житті.
8. Навчання, що ґрунтується на соціальній меті, вимогах та цінностях [8].

Слід зазначити, що один з найвідоміших російських психологів, О.О.Леонтьєв дотримувався такої думки, що кожен викладач повинен власне обирати види мотивації для своїх студентів (адже вони повинні обиратися до кожного студента агротехнічного ВНЗ індивідуально, це допоможе в більшому обсязі засвоювати навчально-методичний матеріал). О.О. Леонтьєв зазначав, що особливу увагу все одно потрібно приділяти пізнавальній, комунікативній або ігровій мотивації [2].

Викладачі вищих агротехнічних навчальних закладів при підготовці молоді повинні завжди враховувати: кожен студент в їхній групі є індивідуальністю і ним потрібен індивідуальний підхід, тому що вони мають різну мотивацію. Тож, виявити мотивацію навчання студента агротехнічного ВНЗ, є першочерговим завданням для медпрацівників. Можна в спосіб анкетування, тестування, різноманітні опитувальники, через які надзвичайно легко дізнатися про пріоритети та захоплення студентів.

Також вагомим може бути спостереження, адже під час пар студент у контексті навчальної програми виявляє свою мотивацію до пізнання чогось нового, який прагне до самовдосконалення, саморозвитку, у іншого студента, наприклад, мотивація до самоствердження в навчанні, мати авторитет перед однолітками...

Отже, залежно від умов навчального середовища в студента, може формуватися внутрішня мотивація. І чим більше студент вищого агротехнічного навчального закладу буде почуватися компетентним в тих чи інших питаннях, тим вище буде мотиваційний потенціал до обраної професії.

Також викладачам у роботі із студентами потрібно якомога більше зацікавити їх новизною в обраній професії. Не слід забувати і про те, що під час підготовки завдань, для перевірки засвоєння вивченого матеріалу учнями, потрібно враховувати рівень складності завдань. Якщо завдання будуть занадто легкими, то студент не зможе повністю показати свої вміння та навички, як зазначав З.Шапіро, студенти обирають більш складні завдання, адже похвала та моральне задоволення від виконаної роботи буде набагато більшим []. Проте і занадто важкі не принесуть ніякої користі для формування внутрішньої мотивації в навчанні студента аграрного ВНЗ, адже вони навпаки допоможуть студентові зрозуміти, що ті є некомпетентними у своїй справі.

Також надзвичайно важливим є розвивати мотивацію навчальної діяльності студентів агротехнічних ВНЗ, оскільки це допоможе сформувати всі необхідні навички, які стануть у нагоді під час роботи після закінчення вузу.

Отже, мотиви – це складові будь-якої діяльності, зокрема і навчальної. Кожен із під мотивів у тій чи іншій мірі присутні в навчально-виховному процесі студентів-аграріїв, яким в основному організується викладачем.